

Onderzoek Gali

het strafrechtelijk onderzoek naar Mammoet Salvage B.V.

Feitenrelaas en Beoordeling Openbaar Ministerie

OPENBAAR MINISTERIE

Functioneel Parket

Inhoudsopgave

Deel I: Feitenrelaas

1 Inleiding

- 1.1 Doel en inhoud
- 1.2 Beschrijving betrokken rechtspersoon
- 1.3 Aanleiding strafrechtelijk onderzoek

2 Onderzoeksbevindingen

- 2.1 Inleiding
- 2.2 Beknopte weergave onderzoeksbevindingen

Deel II: Beoordeling Openbaar Ministerie

3 Strafbare feiten

- 3.1 Strafbare feiten
- 3.2 Toerekening strafbare feiten aan rechtspersoon

4 Ernst van de feiten

- 4.1 Inleiding
- 4.2 Internationaal opererend bedrijf
- 4.3 Omkoping hooggeplaatste Iraakse ambtenaar

5 Overwegingen transactieaanbod

- 5.1 Juridisch kader
- 5.2 Motivering
 - 5.2.1 Medewerking onderzoek
 - 5.2.2 Herstel- en compliancemaatregelen
 - 5.2.3 Erkenning feiten

6 Transactieovereenkomst

- 6.1 Geldboete en wederrechtelijk verkregen voordeel
 - 6.1.1 Geldboete
 - 6.1.2 Geen wederrechtelijk verkregen voordeel
- 6.2 Publicatie transactieovereenkomst

Deel I: Feitenrelaas

1 Inleiding

1.1 Doel en inhoud

Dit feitenrelaas beschrijft de aanleiding en de bevindingen van het strafrechtelijk onderzoek naar Mammoet Salvage B.V. (hierna: Mammoet Salvage) door de fiscale inlichtingen- en opsporingsdienst (hierna: FIOD) onder gezag van het Openbaar Ministerie (hierna: OM).

Na een beschrijving van de betrokken rechtspersoon zal nader worden ingegaan op de bevindingen die zijn gebleken uit het onderzoek van de FIOD.

1.2 Beschrijving betrokken rechtspersoon

Mammoet Salvage is een Nederlandse rechtspersoon met een statutaire zetel in Rotterdam. Zij had haar operationele hoofdvestiging in Schiedam. Mammoet Salvage was gespecialiseerd in het bergen en opruimen van wrakken uit zee en binnenwateren.

Mammoet Salvage is een indirecte dochtervennootschap van Mammoet Holding B.V. (hierna: Mammoet Holding). Dit betreft een indirecte dochtervennootschap van SHV Holdings N.V. (hierna: SHV). Per 1 februari 2016 zijn de activiteiten uit Mammoet Salvage verkocht aan KMS B.V., een dochtervennootschap van Koole Holding B.V.

1.3 Aanleiding strafrechtelijk onderzoek

Naar aanleiding van meerdere aanwijzingen met betrekking tot mogelijke omkopingshandelingen door Mammoet Salvage is de FIOD begin 2017 een strafrechtelijk onderzoek gestart. Uit dit onderzoek ontstond het redelijk vermoeden dat Mammoet Salvage zich schuldig heeft gemaakt aan omkoping van een Iraaks Parlements lid en valsheid in geschrift.

2 Onderzoeksbevindingen

2.1 Inleiding

Uit het strafrechtelijk onderzoek is gebleken dat Mammoet Salvage in juli 2015 voor het eerst contact heeft gehad met een parlements lid in Irak en dat Mammoet Salvage in september 2015 een contract is aangegaan waarin betalingen zijn beloofd aan het bedrijf van dit parlements lid. De toegezegde beloning had tot doel om via het parlements lid in contact te komen met de Iraakse Minister van Olie, teneinde een conflict op te lossen met het Iraakse staatsoliebedrijf South Iraqi Oil Company (hierna: SOC).

Hieronder wordt een nadere toelichting gegeven op de onderzoeksbevindingen van de FIOD.

2.2 Beknopte weergave onderzoeksbevindingen

Op 14 december 2013 heeft Mammoet Salvage met het SOC een overeenkomst gesloten voor de berging van een olietanker, genaamd Amuriyah. De totale contractsom van dit project was ongeveer USD 95 miljoen. Nadat Mammoet Salvage een deel van de afgesproken werkzaamheden had uitgevoerd, ontstond in het voorjaar van 2015 een conflict met het SOC over de bergingsmethode en het feit dat het SOC niet betaalde voor de overeengekomen werkzaamheden en het meerwerk van Mammoet Salvage.

Om dit conflict op te lossen, heeft Mammoet Holding een Crisis Management Team (CMT) opgericht. Omdat de brieven van Mammoet Salvage aan het SOC over de bovengenoemde kwesties onbeantwoord bleven, overwoog het CMT in de zomer van 2015 om de bergingswerkzaamheden op te schorten. Eind juni 2015 heeft Mammoet hierover juridisch advies ingewonnen. Na diverse vruchteloze pogingen van Mammoet Salvage om te overleggen met het SOC over het oplossen van het conflict, stopte

Mammoet Salvage vanaf augustus 2015 met de uitvoering van haar bergingswerkzaamheden.

De pogingen van Mammoet Salvage om tot een oplossing te komen leverden geen resultaat op. Daarnaast gaf het SOC aan dat Mammoet Salvage het Ministerie van Olie zelf moest benaderen. Teneinde het conflict op te lossen, wilde Mammoet Salvage in contact komen met de Iraakse Minister van Olie in de hoop dat hij kon bemiddelen bij het conflict. Hiertoe werd contact gezocht met een Iraaks parlementslid.

Uit het onderzoek is gebleken dat Mammoet Salvage het parlementslid in augustus 2015 heeft verzocht een door Mammoet Salvage opgestelde brief te ondertekenen en aan de Minister van Olie te sturen, inhoudende het verzoek om een bijeenkomst te organiseren waarbij voornoemd conflict kon worden besproken. Mammoet Salvage heeft het conflict en de stand van zaken daarnaast gedeeld met de Nederlandse ambassadeur in Irak, in de hoop dat dit zou bijdragen aan de oplossing van het conflict. Geen van deze pogingen hebben tot een oplossing van het conflict geleid.

Het conflict escaleerde kort daarna, omdat het SOC besloot over te gaan tot detentie van de schepen van Mammoet Salvage. Dit leidde tot een nijpende en onveilige situatie, omdat op dat moment in Irak een oorlog gaande was met ISIS en in 2015 de veiligheidssituatie in Basra verslechterde.

Op 15 september 2015 heeft Mammoet Salvage de Nederlandse ambassadeur ingelicht over de stand van zaken, waaronder het vasthouden van de schepen, en hem gevraagd om dit te bespreken met de lokale autoriteiten en het Ministerie van Olie.

Kort daarna, op 17 september 2015, heeft Mammoet Salvage een consultancyovereenkomst gesloten met een Cypriotische vennootschap. Het parlementslid was de bestuurder en enig aandeelhouder van deze onderneming. In de overeenkomst werd opgenomen dat Mammoet Salvage gedurende een jaar een vergoeding van USD 10.000,- per maand zou betalen. Tevens werd afgesproken dat de vennootschap van het parlementslid een succes fee van 2% zou ontvangen, berekend over het totale bedrag van het bergingsproject dat Mammoet Salvage, na ondertekening van de consultancy overeenkomst, nog van het SOC zou ontvangen.

De maandelijkse betalingen van USD 10.000,- werden door Mammoet Salvage overgemaakt op een Zwitserse bankrekening. Mammoet Salvage is er op een zeker moment op gewezen dat de parlementariër de begunstigde van de Zwitserse bankrekening was. De reden hiervoor was dat de consultancywerkzaamheden werden beschouwd als adviesdiensten die de directeur, het parlementslid, op persoonlijke titel heeft verricht. Desondanks heeft Mammoet Salvage nadien nog gelden overgemaakt op de betreffende bankrekening.

In december 2015 heeft een directielid van Mammoet Salvage een bezoek gebracht aan Irak, alwaar hij met functionarissen van het Ministerie van Olie heeft gesproken. Na het voornoemde bezoek had het SOC weliswaar toegezegd de schepen van Mammoet Salvage vrij te geven, maar het SOC kwam deze belofte niet na. Uiteindelijk zijn de schepen zes maanden na voornoemde bespreking vrijgegeven, nadat Mammoet Salvage zonder enige garantie op betaling had beloofd om haar werkzaamheden alsnog te hervatten.

Uit het onderzoek blijkt dat Mammoet Salvage, in het kader van de consultancyovereenkomst met de Cypriotische vennootschap, in totaal USD 130.000,- heeft overgemaakt op de bankrekening van het parlementslid.

Uit het onderzoek volgt verder dat voor het doen van de maandelijkse betalingen facturen op naam van deze vennootschap in de administratie van Mammoet Salvage zijn

verwerkt met een beschrijving van diensten die niet overeenkwam met de werkelijkheid en die dus vals zijn.

Tot slot is gebleken dat de restbetalingen aan het parlementslid per direct zijn gestaakt nadat Mammoet Holding door middel van een onderzoek van haar Ethics & Compliance Officer van bovenstaande op de hoogte was geraakt (zie hierover ook paragraaf 5.2.2).

Deel II: Beoordeling Openbaar Ministerie

3 Strafbare feiten

3.1 Strafbare feiten

Het OM concludeert op basis van de onderzoeksbevindingen van de FIOD dat Mammoet Salvage zich aan de volgende strafbare feiten schuldig heeft gemaakt:

1) ***Ambtelijke omkoping***

in de periode van 1 juli 2015 tot en met 30 november 2016 in Nederland en Irak, strafbaar gesteld in artikel 177 jo 178a Wetboek van Strafrecht (Sr);

2) ***Valsheid in geschrift***

op 17 september 2015 en 17 februari 2017 in Nederland, strafbaar gesteld in artikel 225, lid 1 en lid 2, Sr, meermalen gepleegd.

3.2 Toerekening strafbare feiten aan rechtspersoon

Het OM stelt vast dat de strafbare gedragingen, zoals vermeld onder 3.1, feitelijk zijn gepleegd door directieleden van Mammoet Salvage, ten behoeve van Mammoet Salvage. De belofte en de betalingen zijn gedaan c.q. goedgekeurd op het directieniveau van Mammoet Salvage. Er was sprake van actieve betrokkenheid van het management van Mammoet Salvage bij de omkoping.

De strafbare feiten hebben aldus in de sfeer van de rechtspersoon plaatsgevonden en kunnen aan Mammoet Salvage worden toegerekend.

4 Ernst van de feiten

4.1 Inleiding

Op basis van de bevindingen van de FIOD concludeert het OM dat Mammoet Salvage zich schuldig heeft gemaakt aan ambtelijke omkoping en valsheid in geschrift. Het OM vindt dit om meerdere redenen zeer kwalijk.

4.2 Internationaal opererend bedrijf

Mammoet Salvage was een groot internationaal opererend bedrijf dat wereldwijd omvangrijke en complexe bergingsopdrachten uitvoerde. De bedrijfsactiviteiten vonden plaats in een corruptiegevoelige sector en in corruptiegevoelige landen. Van Mammoet Salvage mocht worden verwacht dat zij bekend was met en zich zou houden aan (internationale) wet- en regelgeving, waaronder anti-corruptiewetgeving.

4.3 Omkoping hooggeplaatste Iraakse ambtenaar

Mammoet Salvage heeft in totaal USD 130.000,- overgemaakt op een Zwitserse bankrekening van een Iraakse ambtenaar en daartoe diverse valse stukken vervaardigd. Het OM neemt het Mammoet Salvage kwalijk dat zij zich, als grote speler in de bergingssector, voor het oplossen van een conflict met een Iraaks staatsoliebedrijf schuldig heeft gemaakt aan het betalen van steekpenningen aan een hooggeplaatste ambtenaar. Omkoping leidt tot oneerlijke concurrentie en ondermijnt het vertrouwen in de rechtsstaat. Door gebruik te maken van valse documenten, heeft Mammoet Salvage tevens inbreuk gemaakt op het vertrouwen dat in het maatschappelijk verkeer wordt gesteld in de juistheid van deze documenten.

Ten tijde van het conflict tussen Mammoet Salvage en het SOC was sprake van een nijpende en onveilige situatie in Irak vanwege de oorlog met ISIS, waarbij de veiligheid van de medewerkers van Mammoet Salvage in het geding kwam. Deze situatie heeft er uiteindelijk toe geleid dat het bergingsproject is afgerond, zonder dat Mammoet Salvage hiervoor (aanvullend) is betaald.

Hoewel deze omstandigheden een mitigerende werking hebben op de ernst van de feiten, rechtvaardigt dit niet dat er steekpenningen zijn betaald aan een buitenlandse politieke gezagsdrager. Het betalen van steekpenningen aan ambtenaren heeft een corrumperende invloed op het politieke systeem. Dat uiteindelijk niet is gebleken dat de omkoping effectief is geweest, doet geen afbreuk aan de ernst van dit feit.

5 Overwegingen transactieaanbod

5.1 Juridisch kader

Strafzaken kunnen op verschillende manieren worden afgedaan. Eén van de mogelijkheden is dat de officier van justitie de verdachte een transactie aanbiedt ter voorkoming van strafvervolging. Hiertoe kan de officier van justitie één of meer voorwaarden stellen, zoals omschreven in artikel 74, lid 2, Sr. Als aan deze voorwaarden wordt voldaan, vervalt het recht tot strafvervolging. De transactie is dus een wettelijke mogelijkheid om strafzaken buiten de rechter om af te doen.

In deze zaak is, gezien de hoogte van het transactieaanbod, sprake van een hoge transactie. De "Aanwijzing hoge transacties" (hierna: de Aanwijzing) is van toepassing.¹ Op grond van de Aanwijzing geldt als uitgangspunt dat alleen een transactie wordt aangeboden indien daar een zeer goede reden voor is.

Allereerst dienen de feitelijke gedragingen die de basis zijn voor de hoge transactie door verdachte (publiekelijk) te worden erkend.

Bij de beslissing om een strafzaak met een hoge transactie af te doen, moeten volgens de Aanwijzing de volgende elementen worden meegewogen:

- de rol van verdachte bij het aan het licht brengen van de strafbare feiten;
- de proceshouding van verdachte en de wijze waarop verdachte aan het onderzoek heeft meegewerkt;
- maatregelen die verdachte (uit eigen beweging) heeft genomen of toezegt te treffen ter voorkoming van nieuwe strafbare gedragingen.

5.2 Motivering

Het OM meent dat een hoge transactie in het strafrechtelijk onderzoek Gali een passende afdoening is om de volgende redenen:

- 1) Mammoet Holding en Mammoet Salvage hebben meegewerkt aan het strafrechtelijk onderzoek, de kwestie uitvoerig laten onderzoeken en relevante informatie aan de FIOD en het OM verstrekt;
- 2) Mammoet Salvage heeft haar bedrijfsactiviteiten gestaakt en in februari 2016 verkocht, waardoor herhaling van soortgelijke feiten door Mammoet Salvage is uitgesloten;
- 3) Door zowel Mammoet Holding als Mammoet Salvage zijn herstelmaatregelen en compliancemaatregelen ter voorkoming van het (opnieuw) plegen van strafbare feiten genomen;
- 4) Mammoet Salvage heeft de feiten erkend;
- 5) Mammoet Salvage is niet eerder veroordeeld voor strafbare feiten (*first offender*).

5.2.1 Medewerking onderzoek

Nadat Mammoet Salvage door het OM en de FIOD was geïnformeerd over het lopende strafrechtelijke onderzoek, heeft zij aan dit onderzoek haar medewerking verleend. Deze medewerking bestond uit het verstrekken van door de FIOD opgevraagde stukken. Ook is in opdracht van SHV een uitvoerig onderzoek verricht, waarvan de relevante bevindingen met het OM zijn gedeeld. Tot slot zijn (ex)medewerkers beschikbaar gesteld voor het afleggen van een verklaring bij de FIOD.

¹ Aanwijzing hoge transacties (2020A005), <https://wetten.overheid.nl/BWBR0044047/2020-09-04>

5.2.2 Herstel- en compliancemaatregelen

Naar aanleiding van de bevindingen van het in opdracht van SHV uitgevoerde onderzoek met betrekking tot onderzoek Vanguard, zijn door SHV een aantal maatregelen genomen, waaronder een onderzoek naar de wereldwijde omkopingsrisico's van de Mammoet-groep (zie voor een uitgebreide uiteenzetting van de door SHV genomen maatregelen paragraaf 6.2.2 van het feitenrelaas inzake onderzoek Vanguard). Toen Mammoet Holding na nader onderzoek door haar Ethics & Compliance Officer op de hoogte raakte van het feit dat de bestuurder en enig aandeelhouder van de wederpartij een parlementariër was en dat de bankrekeningen ook op naam van deze parlementariër stonden, zijn de betalingen aan deze partij per direct stopgezet. Vervolgens is opdracht gegeven om hier uitvoerig onderzoek naar te doen. Tevens heeft Mammoet Holding nadien diverse herstelmaatregelen genomen, waaronder disciplinaire maatregelen jegens de betrokken werknemers.

Daarnaast is er de afgelopen jaren door Mammoet Holding, gesteund door SHV, een robuust compliancebeleid geïmplementeerd, dat binnen de gehele groep wordt uitgevoerd en gemonitord. Onderdeel hiervan is onder meer een verplichte periodieke validatie van een actieplan met verbeterpunten op compliancegebied, alsmede de rapportering hierover aan de Raad van Bestuur van Mammoet Holding en SHV. Binnen Mammoet Holding is daarnaast een Ethics & Compliance Committee aangesteld, dat binnen Mammoet Holding en haar dochtervennootschappen interne complianceregelingen, zoals de screening van klanten en leveranciers, heeft aangescherpt en de naleving hiervan monitort.

5.2.3 Erkenning feiten

Mammoet Salvage heeft de feiten zoals weergegeven in deel I jegens het OM erkend en zegt deze te betreuren.

6 Transactieovereenkomst

6.1 Geldboete en wederrechtelijk verkregen voordeel

Mammoet Salvage heeft in het kader van deze transactie een geldboete van € 975.000,- aan de Staat betaald. Het OM ziet geen aanleiding tot voordeelontneming.

6.1.1 Geldboete

Het OM acht, gezien alle feiten en omstandigheden, een boete van € 975.000 passend. Bij de vaststelling van het boetebedrag heeft het OM rekening gehouden met het aantal strafbare feiten, de ernst van de feiten en de betrokkenheid van het management van Mammoet Salvage.

Bij de berekening van de boete ziet het OM aanleiding om af te wijken van de op de onderhavige strafbare feiten toepasselijke boetecategorie, de 5^e boetecategorie, nu deze geen passende bestraffing toelaat. Redengevend hiertoe is de hoge positie van de omgekochte buitenlandse ambtenaar en de actieve betrokkenheid bij de omkoping van het management van Mammoet Salvage. Hoewel uiteindelijk niet is vastgesteld dat de omkoping effect heeft gehad, past bij een dergelijke handelwijze enkel een boete die impact heeft en daarmee recht doet aan de ernst van het criminele gedrag. Bij de berekening van de boete wordt door het OM aldus aangesloten bij het boetebedrag van de naast hogere boetecategorie, de 6^e boetecategorie, zoals in de wet opgenomen ten tijde van de strafbare gedragingen.

Bij de berekening van een geldboete beoordeelt het OM of en zo ja, in welke mate de verdachte medewerking heeft verleend aan het opsporingsonderzoek. De mate van medewerking wordt beoordeeld aan de hand van verschillende aspecten, waaronder de reikwijdte, de kwantiteit, de kwaliteit en de timing van de medewerking in de gegeven omstandigheden. Een belangrijk aspect daarbij is of de verdediging proactief of reactief

heeft meegewerkt. Ook is relevant de mate waarin de FIOD en het OM op basis van de aangedragen stukken en informatie in staat zijn om deze informatie te verifiëren.

Mammoet Salvage heeft volledige medewerking verleend aan het onderzoek van de FIOD (zie paragraaf 5.2.1). Om deze reden heeft het OM bij de vaststelling van de boete een korting verdisconteerd van 25%.

6.1.2 Geen wederrechtelijk verkregen voordeel

Er zijn geen aanwijzingen dat het beoogde gevolg van de omkopingshandelingen is ingetreden, te weten dat het betrekken van de parlementariër heeft bijgedragen aan de oplossing van het conflict met het SOC. Nu niet kan worden vastgesteld dat de strafbare feiten hebben geleid tot de verkrijging van enig wederrechtelijk verkregen voordeel, is er geen aanleiding tot enige voordeelontneming.

6.2 Publicatie transactieovereenkomst

De transactieovereenkomst tussen het OM en Mammoet Salvage is integraal gepubliceerd op de website van het OM.